

Een ruiker voor moeke.

Lieven Merlevede

VIER VROUWEN

Vrouw,
woord dat zich als een kleed ontvouwt
waarmee wij onze schamelheid bedekken,
jij hebt mij ontvangen in overgave
en gedragen negen maanden lang,
zwellend als een korenaar,
buigend naar de bruine aarde,
gouden vrouw die mij baarde,
en mijn schreeuwen suste
en mijn pijn wegsteepte,
en mij leerde lachen, praten, stappen.

Vrouw,
jij bent mijn begin

Vrouw
die mijn dromen voedde,
boegbeeld van het schip der verbeelding,
die in duizend gedaanten
rondartelt om me heen,
die mijn verlangens koestert en richt,
die me hoop geeft op de toekomst,
die me leert geloven in mezelf,
die me uitnodigt van je te houden,
vrouw,
jij geeft mijn zoeken zin.

Vrouw,
die je leven met me zal delen
en je ebbe en je vloed,
die mij zal kennen als haar beste vriend
en die mijn geliefde zal zijn,
die mij rijpheid zal geven en rijkdom
zoals de zon de bloem doet bloeien,
en de regen.

Vrouw,
jij bent mijn zegen.

Vrouw,
die mij zal vertroetelen met rust
wanneer de laatste lust
geweken zal zijn uit mijn leden
die genoeg hebben geleden en genoten,
vrouw die mijn ogen zal sluiten
voor elk tekort en het voltooid geluk,
voor schoonheid, en voor wat mijn walging wekte,
vrouw die mij opneemt in uiteindelijk
mededogen,
vrouw,
jij bent mijn ongenoemde uiterste.

VIER VROUWEN (vrij naar “die Kunst der Fuge”, J. S. Bach)

Vrouw,
woord dat zich als een kleed ontvouwt
waarmee wij onze schamelheid bedekken,

Vrouw
die mijn dromen voedde,
boegbeeld van het schip der verbeelding,
jij hebt mij ontvangen in overgave
en gedragen negen maanden lang,

Vrouw,
die je leven met me zal delen
en je ebbe en je vloed,
die in duizend gedaanten
rondartelt om me heen,
zwellend als een korenaar,
buigend naar de bruine aarde,
gouden vrouw die mij baarde,

Vrouw,
die mij zal vertroetelen met rust
die mij zal kennen als haar beste vriend
die mijn verlangens koestert en richt,
en mijn schreeuwen suste
en mijn pijn wegstuift,
en mij leerde lachen, praten, stappen.

wanneer de laatste lust
geweken zal zijn uit mijn leden
die genoeg hebben geleden en genoten,
en die mijn geliefde zal zijn,
die me hoop geeft op de toekomst,
die me leert geloven in mezelf,
die me uitnodigt van je te houden,

Vrouw,
jij bent mijn begin

vrouw die mijn ogen zal sluiten
voor elk tekort en het voltooid geluk,
voor schoonheid, en voor wat mijn walging wekte,
die mij rijpheid zal geven en rijkdom
zoals de zon de bloem doet bloeien,
en de regen.

vrouw,
jij geeft mijn zoeken zin.

vrouw die mij opneemt in uiteindelijk
mededogen,

Vrouw,
jij bent mijn zegen.

vrouw,
jij bent mijn ongenoemde uiterste.

LUISTER.

aan mijn ouders

Taal waarin Breugel graag met woorden schilderde,
waarin hij "zoetelief" en "rotspanjool" en "Geus" zei,
kleuren van Rembrandt ook toen hij "Titus" en "Heus" zei,
wijl zijn palet tot zelfportret verwilderde,
taal der door ons vergeten tonentovenaars,
Vaet en De Weert, De Rore, Ockeghem, Willaert,
die eens Europa, dan de wereld, onvervaard
veroverden tot in het hakje van de laars,
taal van de dichte drommen dichters, Bloem en Perk,
Elsschot, De Swaen en Kelk, Breeroo, Van de Woestijne,
wat schatten liggen onontgonnen in hun werk,
taal van mijn aangeslagen volk, jij bent de mijne
geworden, daar in 't moordend stuwen doorheen eeuwen
jou onze mensen minden, verdedigden de leeuwen.

ONS NEDERLANDS

aan mijn ouders

Taal, honingzoete gezellin, mijn landjuweel,
die over stomme grenzen heen mensen elkaar
ontmoeten laat, jij bent mijn linde, stille laar
in 't wilde prikkebos, mijn lijflied van fluweel.

Zoals een mooie metselaar trots zijn truweel
gebruikt, verzorgt, bemint, bloeiende appelaar,
zo ben jij de oogappel van jouw Ukkelaar,
zijn zoniënwood, beminde berk, welig struweel.

Hoe hebben roversklauwen lang gepoogd te stelen,
wat ondanks eeuwen vreemd bewind blij werd bewaard

in 't hart van 't volk, terwijl bij hoge omes velen
jou en zichzelf verraden hebben naar hun aard,
maar wie verbreekt de klankrijke, de oude banden
die onze droom smeedt tot de grote Nederlanden.

Als

Als jij morgen dood gaat
Wat God verhoede
Maar Hij zal dat niet, neen, voor geen geld

Als jij dus morgen dood gaat
Of enige jaren later
Si Dio lo volt
En dat ziet Hij misschien wel zitten

Als jij dan dood gaat
Mijn moedertje, mijn liefste moedertje,
Ga dan in vreugde oogsten
Wat je in tranen zaaide
En treur niet om het afscheid, want

Jouw beeld zal als een fakkel flakkeren
Nachten verlichten en dagen verzachten
Jij zal alleen een beetje verder zijn verdwenen
Maar blijven in de hoogten en de laagten,
De breedten en de diepten van jouw kinderen
En van de vele, vele kenners van jouw gouden glans.

Jij zal niet sterven
Want jij wil ons nooit verlaten
Jij zal alleen voorzichtig om het hoekje gaan, en
Ons met je zorgend wezen blijven gadeslaan en troosten
Zolang wij onze klamme zielen warmen
Aan elk woord, elk gebaar, elke zin
Die jij ons gaf dwars door de onzin heen.

Jij kan alleen een heel klein beetje sterven

20/3/2002

Als ik je zie

Als ik je zie
Mijn liefste moedertje
Je ogen zie lichten en je lach
Hoor klateren als een bergbeek voor goudzoekers

Als ik je zie
Mijn allerliefste moedertje
Jouw handen die verweerd zijn van het geven
Om ons, om wie al niet

Als ik je zie
Dan ben ik blij dat ik je kind mag zijn
En hoop dat ik af en toe een graantje heb meegepikt
Van de rijk beladen zolder van jouw oogst

Als ik je zie
Dan zie ik dat het leven mild kan zijn als voorjaarsregen
En dat het een schoon ding is een goed mens te zijn
En daarvoor plagieer ik met graagte

20/3/2002

Lichtvoetige lofzang.

Ons Jozefien
Is gezien
In hogere sferen
Om haar glorie te vermeren.

“Wacht,
Zei Belzebub,
Vracht
Voor onze club”.

Maar Sinte Pieter
Liep rond met zijn gieter,
En sprak: “Braden in de hel,
Is niets voor Gabriël.”

God werd wakker met één oog,
Terwijl Hij de regen boog,
En mijmerde: “Op aarde
Heeft zij geen vaste waarde,

Zij verdient op haar eentje
Dat ik mijn beste beentje
Voorzet: er zal hemel zijn voortaan,
Voor alle zuiveren, en 't is gedaan”.

En de engelen
Die aan de sterren bengelen
Godganse dagen,
Zongen: “Wij moeten niet klagen,

Maar hier verse moed uit rapen,
Nu God voor haar de hemel schiep.
Zij die toch elke middag sliep,
Zij is tenminste niet voor niets ontslapen.”

20/10/2002

Granaat

ik heb mijn zwart pak aangetrokken,
-een bruiloftsgast in vol ornaat,-

een bleke bruid wist mij te lokken
met felle lippen van granaat.

ik vroeg : "hoe heet jouw echtgenoot?"
zij zei : "k ga trouwen met de dood.

de dood is trouw, berekenbaar,
hij staat niet enkel bij de baar,

hij laat me nooit of nooit alleen,
en van mijn zuchten mist hij geen.

hij is mijn eerste toeverlaat,
dus voor hem verf ik mij granaat,

want als de liefde is de dood,
mijn tomeloze echtgenoot."

De Pinte 6/3/4

Moeders ogen na vergeefse operatie

I.

Twee heren met een verrekijker
beobachten het Landschaft schön
en ik zie met mijn nieuwe bril
de berkenstammen vlammen, rijker
dan toen ik met jou wandelde
en jij me wees op 't spel van 't licht.

Nu kan jij met de beste wil
ter wereld geen handbreed meer zien
dan met de ogen van de hoge-
re machten die ik langzaam dien,
gewiß an jedem neuen Tag.

II.

Mijn moederke, jij lijdt geen pijn
meer waar je bent daar in den hoge,
artrose en ontkalkte botten,
zij deren jou geen zier meer nu.

't Is waar, de verre lentedeun
hoor je niet meer met eigen oren,
je leeslamp is nu nutteloos,
geen stijlfiguur kan je bekoren.
Maar kijk en zie dit kloppend hart,
het blijft je helemaal behoren,
Von guten Mächten ganz geborgen.

Moederdag

dag moeder,
hoor je me?
meiklokjes voor jou,
zie je ze?

er is geen leven
na de dood,
zegt mijn zoon.
wijs hem terecht.

ik wil nog naar
je graf.
misschien
is het leeg

en sta jij er
in wit gewaad
naast te lachen?
moeder dag,

zeg ik,
en kijk verwonderd
naar de wonden
die je handen

niet ontsieren,
zoen je hand
hoofs en teder.
dag moeder.

stil ga ik
huiswaarts,
vertel het
niemand.

de pinte 10/5/4

drie geliefden 20/10/2006

I. een man

hoe ben jij gestorven?
jij die met slome passen langs de straten dwaalde
mijn blik kruiste
je ogen neersloeg
en doorstapte

ik zag je soms pillen draaien
of andere diensten bewijzen aan de apothekeres
voor een boterham met jam
gif mengen als een geleerde

heb je soms je eigen medicijnen aangemaakt
een ziekte bleek uit al je daden
en heb je op een keer
de dosis niet goed aangepast
of te goed

en ben je zo gestorven?

want ik zie je niet meer op mijn tochten
en ik mis je meer dan je dacht.

II. een bord

bloemstukken te bezichtigen vanaf 15 oktober
een tekst treft mijn blik

zal ik hier iets halen voor straks
als ik langs je graf dreig te gaan

mijn moedertje dat onder de zoden ligt
maar mij niet met rust laat

jij ligt zo alleen, zo ver van ons,
jij verdient die bloemen zo zeer,

maar ik wil niet de gewone dingen
buitengewone verdien jij,

had ik maar een pen
om jou tot leven te wekken,

jij die zoals voorspeld veel te vroeg stierf

III. jij niet

maar jij, nee jij toch niet
ga niet te vroeg zoals de alledaagsen

blijf me trouw in goede dagen
en laat de kwade aan anderen

laat het nieuws opbeurend zijn
troostend als honing

verlies me niet uit het oog
voor goed

want ik heb nog niet genoeg
van jou gehouden

mijn lieve
liefste vrouw

Griekse dyptiek

I. Grafmonument, Athene, 30/10/2006.

Voor jou,
in marmer gebeiteld,
een vrouw,
rustig gezeten in peplos,
een hond ligt stil aan je voeten,
je dochter reikt je de hand,
vragend om woorden.
jij zwijgt en glimlacht
voor goed.
geen goden ontsieren dit grafmonument.

II. Apollo, Delfi 31/10/2006

Hij heeft het mooiste plekje uitgekozen
tegen de Parnassos aan, vlak bij de muzen.
De zon verwarmt zijn oude leden
de hele dag de eeuwen door,
als spiegel van zijn Phoibos-aard.
Aan zijn voeten sporten naakte knapen,
rond zijn middel liggen rijke gaven
van pelgrims, komende van her en der,
en aan zijn hoofd muziek en versvoeten,
paarden en speren, wagens en kelen,
dansende rook omheen de Pythia.
Speciaal voor ons spant hij zijn regenboog.